

[Lasse Budtz]

tredje og sidste instans, inden der skal stemmes, og socialdemokratiet har fra gode kilder i Tyrkiet, hvis baggrund man nok kan tænke sig til, fået en række oplysninger om de rettelser, som blev gennemført ved den tredje og sidste instans.

På det grundlag kan man faktisk ganske trygt konstatere, at Tyrkiet får en grundlov, som ikke har noget at gøre med den form for demokrati, som vi ønsker os, og man får heller ikke en grundlov, der lever op til Europarådets standard, forudsat naturligvis at de sidste oplysninger, vi har modtaget fra Tyrkiet, er korrekte.

Men først skal det nok pointeres, at grundlovsudkastet i starten blev udfærdiget af en grundlovgivende komité, som var udpeget af generalerne. Derefter blev udkastet behandlet af en såkaldt grundlovgivende forsamling, og igen var alle medlemmer omhyggeligt udpeget af generalerne, forstået på den måde, at ingen, der kunne mistænkes for at være imod generalernes metoder eller ideer eller måde at tænke på, kunne passere. Endelig har udkastet været til behandling i det såkaldte – såkaldte – nationale sikkerhedsråd. Dette er om muligt endnu mindre demokratisk, for det består simpelt hen udelukkende af de generaler og den enlige admiral, der tog magten for godt 2 år siden.

Den nye grundlov har nogle midlertidige paragraffer, nogle engangsbestemmelser, der måske bedre end noget som helst andet demonstrerer, hvor udemokratisk hele processen er. Hvis forslaget vedtages, hvad det altså utvivlsomt bliver, vil det selvudpegede såkaldte statsoverhoved, general Kenan Evren, automatisk blive valgt til præsident for de første 7 år. De 4 andre medlemmer af juntaen vil lige så automatisk blive valgt til præsidentens personlige rådgivende komité. Men ikke nok med det. Dertil kommer, at alle juntamedlemmerne, medlemmerne af den såkaldte grundlovgivende forsamling, af råd og udvalg samt generalernes ministre får immunitet, således at der ikke kan rejses nogen sag mod dem for, hvad de har gjort siden kuppet. Hvis det ikke var så tragisk, måtte man faktisk le ad denne utrolige politiske klodsethed. Realiteten er, at man i virkeligheden fører militærstyret videre gennem nye institutioner, og dette turde nok ikke have noget som helst med demokrati at gøre.

Præsidenten vil ifølge grundloven få en magt, der ikke kan sidestilles med noget andet statsoverhoveds i de europæiske demokratier. Præsidenten vil have kontrol med udpegningen af en statslig rådgivende komité, og denne komité vil igen kontrollere parlamentet. Nye partier vil kun kunne etableres efter den nye grundlov, men arbejderklassen eller lønmodtagerne, for at tage et bredere begreb, eller f.eks. landbrugerne kan ikke få deres eget parti, fordi intet parti må repræsentere en enkelt befolkningsgruppes interesser. Fagforeningerne kan ikke blive frie fagforbund, fordi de ikke – tro det eller ej – må beskæftige sig med politik. Grundloven vil omfatte så mange restriktioner for medierne, at en egentlig censurinstitution vil blive nødvendig, hvis restriktionerne skal kontrolleres. Det vil f.eks. blive umuligt at skrive, hvad den enkelte har lyst til politisk. Det vil blive imod loven at meddele offentligheden, at general Evren efter skribentens mening ikke har respekt for den vestlige form for demokrati. Det har han i øvrigt, for at der ikke skal være nogen som helst tvivl om det, selv udtalt offentligt. Det gør det hele lidt lettere.

Det er ikke for meget sagt, at hver gang noget tillades efter grundlovsudkastet, indføres der samtidig nogle restriktioner. Præsidenten kan f.eks. begrænse bevægelsesfriheden, og da kulturelle udvekslinger også er underlagt restriktioner, er det forslag, der nu præsenteres, i modstrid med Helsingforslutakten, som Tyrkiet også har underskrevet.

Der opsættes også restriktioner for oprettelse af foreninger.

De tidligere ansvarlige politikere vil ikke kunne deltage i det politiske liv, når loven er vedtaget, og socialdemokratiet i Tyrkiet kan ikke reetableres, hvis man holder sig fuldstændig til lovens ord. Faktisk vil tusindvis af mennesker blive forhindret i at deltage i det politiske liv, hvis grundlovsudkastet bliver en realitet og det overholdes.

Folk, der var medlemmer af parlamentet i 1980, kan ikke være med til at oprette nye partier, og der er utallige andre begrænsninger af det demokratiske politiske liv. Oprettelsen af et meget stærkt militært råd med stor indflydelse er ét eksempel, lovgivning ved den midlertidige grundlovgivende forsamling, indtil der måske holdes parlamentsvalg i slutningen af 1983 eller i begyn-